

No eren tan joves

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que l'any 1990 Jordi Arbonès guanyà el premi Documenta per a escriptors joves amb *Carn a les bèsties* (1991). L'any que el va obtenir, el Documenta no estava pas destinat a escriptors joves; les bases, que poc després es van canviar, no feien cap discriminació per l'edat.

Vol callar però no el deixen

Random House Mondadori, a través de la traductora Carme Arenas, fa dir a Umberto Eco d'*El cementiri de Praga*: “però tot i tenir intenció de callar, comunicava les meves revelacions a mig món”. De fet, Eco diu: “ma avendo l'aria di tacere comunicava le mie rivelazioni a mezzo mondo”. És a dir, “però fent veure que callava, comunicava les meves revelacions a mig món”.

Martínez Pedroso té mala sort

Quan Amadeu Hurtado (*Quaranta anys d'advocat. Història del meu temps. 1894-1936*) parla d'un sots-delegat a la Societat de Nacions de Ginebra anomenat Pedroso, els autors de l'índex descobren que es diu Antonio Martínez Pedroso i, malgrat això, no el remunera a Martínez sinó que l'entren per Pedroso, així: “Pedroso, Antonio Martínez”. Per acabar-ho d'adobar no es deia Antonio sinó Manuel.

'Gemegar' i 'gemec' gemeguen

El DIEC2 manté la incongruència fabriana pel que fa a les segones accepcions dels mots *gemegar* i *gemec*, segons les quals en l'exemple “el gemec del vent”, *gemec* és una extensió del sentit literal del mot –“so planyívol, inarticulat, que ens fa exhalar un dolor, una pena que ens afligeix”– i, per tant, una subaccepció, mentre que en el cas “el vent gemega a la xemeneia”, el verb *gemegar* deixa de ser una extensió del sentit literal de *gemegar* i adquireix la categoria d'accepció, de manera que pot disposar d'una definició –literal– pròpia: “fer soroll planyívol”.

Primera edició completa de les mítiques 'Converses filològiques' de Pompeu Fabra

Els editors del volum recorden que és un dels conjunts més perfectes de Pompeu Fabra, des del punt de vista científic, i alhora un dels més influents des del punt de vista social i cultural, atès que va contribuir de manera determinant a assolir l'objectiu que s'havia proposat el lingüista en posar-lo en pràctica, el 18 de novembre del 1919: el redreçament del català literari. La sèrie d'*Obres completes* de Pompeu Fabra, dirigida per Jordi Mir i Joan Solà, ha recollit en un volum de mil pàgines, coeditat entre l'Institut d'Estudis Catalans i Proa, totes les *Converses filològiques*.

L'anterior intent d'aplegar-les totes, per part de l'editorial Edhasa –quan Marta Pessarrodona n'era directora literària, ara fa 28 anys– havia quedat frustrat. Només se'n van publicar dos volums dels tres previstos, els anys 1983 i 1984, respectivament, amb 622 converses de les 840 que havia d'aplegar l'obra. La principal raó de la interrupció va ser el plet d'Edhasa contra Enciclopèdia Catalana pel plagiat del Diccionari Fabra en el *Diccionari de la llengua catalana* i l'*Enciclopèdia catalana*, seguida de l'adquisició, per part d'Enciclopèdia Catalana –que va perdre el plet–, dels drets de l'obra del lingüista. Aquella edició anava a càrrec de Joaquim Rafael, una de les persones que han format part de l'equip de l'edició actual.

El cos fonamental d'aquest volum de les *Obres completes* de Fabra, el número 7, és format pel conjunt de 840 articles apareguts al diari *La Publicitat* entre els anys 1919 i 1928. Però el volum s'ha enriquit amb un segon conjunt de 75 textos, anteriors o posteriors, que presenten diverses afinitats amb els primers. Hi trobem articles publicats a *El Poble Català* entre el 1905 i 1913; les esmenes de Fabra a quatre ponències del Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana; treballs i articles apareguts en diverses edicions i publicacions periòdiques; i, finalment, la sèrie de 23 articles que, repreneu el títol de “Converses filològiques”, va divulgar *La Humanitat*, durant l'exili, entre els anys 1945 i 1947. Atesa la importància del recull, s'hi han

Pompeu Fabra va consolidar la reforma lingüística amb les *Converses filològiques* publicades a la premsa.

inclòs, a càrrec d'Antoni Tobella, uns índexs generosos; una introducció tècnica del curador, Joaquim Rafel; una altra introducció general sobre el gènere i el contingut dels escrits, de Joan A. Argenter; i, finalment, a les anotacions textuais i d'edicions del curador, se n'hi han afegit unes altres, preparades per Josep Murgades i Maria Toldrà, que donen compte de les citacions, antigues i modernes, utilitzades per Fabra. El disseny adoptat és el de l'edició d'Edhasa, de Josep Maria Pujol.

Com recorda Joaquim Rafel, les *Converses* van contribuir de manera prou decisiva a la propagació dels principals aspectes de la reforma lingüística i a la consolidació d'aquesta reforma, perquè foren publicades, durant un període llarg de temps –1919-1928–, en un diari popular. Van fer una contribució similar quan la “Col·lecció Popular Barcino” va publicar-ne una tria de 619, entre el 1954 i el 1956, edició que va obtenir una gran difusió i que es va convertir, durant molts anys, en un punt de referència per als estudiosos, docents, correctors, escriptors i lectors en general.

Lluís Bonada